

Pirtusota ja salakuljettajat

Kirjan tekijä: FT Juha Ylimaunu

Kustantaja: Atrain & Nord.

Teos on faktoihin perustuva kuvaus alkoholin salakuljetuksesta 1919–1939 ja sen harjoittajista. Kirja kuvaa, miten kieltolain säätämistä seurannut, pirtusotana tunnettu aika eteni: ketkä voittivat, mitä keinoja käytettiin ja miksi esimerkiksi merivartioloaitos perustettiin.

Kirjassa puhutaan salakuljettajista oikeilla nimillä. Yleinen väite, että salakuljettajat olivat työmiehiä, ei päde suursalakuljettajiin: heitä oli kaikista kansankerroksista. Heidän joukostaan löytyy uskomattomia ihmiskohtaloita, rikastumisia, mutta myös kaiken menetyksiä. Menestyjiä olivat ne, jotka osasivat lopettaa ja sijoittaa rahansa laillisiin liiketoimiin.

Alkoholin ammattimaisista salakuljettajista koottiin 1920- ja 1930-luvuilla kortisto valokuvineen. Nämä tuhoutuivat sotavuonna 1944, minkä vuoksi suursalakuljettajien toiminta on ollut pääosin hämärän peitossa. Nyt heidän taustojaan, operaatioitaan ja laivojaan on jäljitetty lukuisista eri lähteistä. Usean kirjassa kuvatun suursalakuljettajan toimintaa ei ole ennen tiedetty.

Pirtusodassa taloudelliset panokset olivat suuret, aluksia ja lasteja menetettiin. Aseellisia yhteenottoja esiintyi, ja myös meri otti omansa. Pirtusodan tekniikka ja taktiikka muuttuivat Pohjanlahdella siitä, miten salakuljetus toimi Suomenlahdella. Suomen rannikoilla ei ole nähty näin suurimittaista laitonta toimintaa ennen tätä aikaa eikä sen jälkeen. Kirja kertoo myös missä ja miten alkoholivirta mereltä rantautui, sillä rannikolle muodostui useita salakuljetuskeskuksia.

Kirja kumoaa vanhan väitteen, että pirtulaivat ja suursalakuljettajat olisivat olleet lähinnä saksalaisia tai kansainvälisten kapitalistien edustajia. Pääosa Suomeen

suuntautuvasta salakuljetuksesta ja pirtulaivoista oli virolaisten ja suomalaisten salakuljettajien käsissä. Kaikkien salakuljettajien toiminta ei päättynyt kieltolain kumoamiseen tai sotaan. Sota-aikoina eräiden taitoja tarvittiin muissa salaisissa operaatioissa.

Kieltolain aika oli raaka ja Suomen kansaa jakava. Kieltolain uhreja olivat pirtusodassa kuolleet, tavalliset perheet, kansan juomakulttuuri ja valtion talous. Kirja kertoo myös tästä yhteiskunnallisesta aspektista paikallislehdistön esimerkeillä ajalta, jolloin Suomen poliitikot välttelivät vastuutaan.

Kirjassa Juha Ylimaunu paikkaa jo toisen Itämeren kulttuurihistorian tietoaution. Hänen väitöskirjansa Itämeren hylkeenpyynnistä (2000) on klassikko alallaan ja merihistorian oppikirjanakin käytetty.

Runsaasti kuvia sisältävä kirja on tilattavissa mm. verkkokaupasta: www.atrainkustannus.fi.

